

คู่มือสถานการณ์คนพิการ (ฉบับเต็ม)

- สถานการณ์ของคนพิการในประเทศไทย
 - สถานการณ์คนพิการที่มีบัตรคนพิการ: จำแนกตามประเภทความพิการ

ลำดับ	ภาค	จำนวน (คน)	
		รวม	
1	ทางการเห็น	178,103	
2	ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	420,861	
3	ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	1,115,969	
4	ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	169,237	
5	ทางสติปัญญา	151,022	
6	ทางการเรียนรู้	17,449	
7	ทางออทิสติก	24,786	
8	พิการมากกว่า 1 ประเภท	122,122	
จำแนกตามเพศ		หญิง 1,141,930 คน	ชาย 1,141,930 คน
รวม		2,199,978 คน	

○ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการจำแนกตามภูมิภาค และเพศ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2567

ลำดับ	ภาค	จำนวน (ราย)		
		ชาย	หญิง	รวม
1	กรุงเทพมหานคร	55,681	49,053	104,734
2	ภูมิภาค	1,086,249	1,008,995	2,095,244
รวมทั้งสิ้น		1,141,930	1,058,048	2,199,978
ภูมิภาค ประกอบด้วย				
2.1	ภาคกลางและภาคตะวันออก	247,439	215,965	463,404
2.2	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	438,156	417,647	855,803
2.3	ภาคใต้	150,482	131,073	281,555
2.4	ภาคเหนือ	250,172	244,310	494,482
2.5	ระบุง	0	0	0
รวม		1,086,249	1,008,995	2,095,244

ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2567

ที่มา: ข้อมูลประมวลผลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

หมายเหตุ: ข้อมูลคนพิการ

: ทั้งหมด 3,638,673 ราย

: เสียชีวิต 1,438,695 ราย

: มีชีวิต 2,199,978 ราย

แนวโน้มจำนวนคนพิการในประเทศไทยอาจเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต ตามสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีสัดส่วนความพิการเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.6 หรืออาจกล่าวได้ว่า ประมาณ 1 ใน 5 ของผู้สูงอายุจะมีความพิการในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน

● สถานการณ์แรงงานและการจ้างงานคนพิการ

1. คนพิการวัยทำงานทั่วประเทศ

เพศหญิง : 848,517 คน

เพศชาย : 523,221 คน

2. จำแนกตามการประกอบอาชีพ

-ไม่ได้ประกอบอาชีพ	49.37% (418,935 คน)
-พิการมากไม่สามารถประกอบอาชีพ	24.16% (204,962 คน)
-ประกอบอาชีพ	21.77% (184,684 คน)
-ไม่ประสงค์ให้ข้อมูลด้านอาชีพ	4.71% (39,936 คน)

3. ตัวอย่างการประกอบอาชีพของผู้พิการ

พิการมากไม่สามารถประกอบอาชีพได้	24.16% (204,962 คน)
เกษตรกรรม	-5.55% (47,129 คน)
ไม่ระบุอาชีพ	10.72% (90,980 คน)
ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	1.44% (12,196 คน)
รับจ้างทั่วไป	5.81% (49,264 คน)
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	0.27% (2,322 คน)
พนักงานบริษัทเอกชน	1.49% (12,618 คน)
อื่น ๆ	50.56% (429,046 คน)
รวม	100% (848,517 คน)

4. การจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการ ตามมาตรา 33 และ มาตรา 35: แบ่งประเภทความพิการ

ประเภทความพิการ	มาตรา 33	มาตรา 35	รวม
ความพิการทางการเห็น	1,516	695	2,211
ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	3,873	711	4,584
ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือร่างกาย	8,131	1,485	9,616
ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม	816	139	955
ความพิการทางสติปัญญา	1,428	627	2,055
ความพิการทางการเรียนรู้	0	0	0
ความพิการทางออทิสติก	200	64	264
ไม่ได้ระบุความพิการ	182	605	787
รวม	16,146	4,326	20,472

อ้างอิง: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

- **ประเภทความพิการ**

ประเภทความพิการ 7 ประเภท: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1. ความพิการทางการเห็น
2. ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
3. ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย
4. ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
5. ความพิการทางสติปัญญา
6. ความพิการทางการเรียนรู้
7. ความพิการทางออทิสติก

ประเภทความพิการ 9 ประเภท : กระทรวงศึกษาธิการ

- (1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
- (2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- (3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- (4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ
- (5) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
- (6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- (7) บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์
- (8) บุคคลออทิสติก
- (9) บุคคลพิการซ้อน

- สถานการณ์การศึกษาของคนพิการในประเทศไทย

ระดับการศึกษา	ทางการเห็น	ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	ทางสติปัญญา	ทางการเรียนรู้	ทางออทิสติก	พิการมากกว่า 1 ประเภท	ไม่ระบุประเภทความพิการ	รวม
ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น	234	315	712	128	333	2	3	169	7	1,903
ประถมศึกษา	122,259	278,823	754,009	100,551	66,270	10,351	8,078	52,124	223	1,392,688
มัธยมศึกษา	13,942	34,466	117,476	30,667	12,844	2,636	2,592	10,215	69	224,907
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. ปวส. ปวท.	2,567	7,592	27,156	6,277	799	287	264	1,769	14	46,725
ประกาศนียบัตร ตรีวิชาชีพครู	-	2	2	1	-	-	-	-	-	5

ประกาศนียบัตร ตรีวิชาการ ศึกษาชั้นสูง	1	2	10	-	-	-	-	-	2	15
ประกาศนียบัตร ตรีวิชาชีพทุก เทคนิคชั้นสูง	34	125	368	67	13	3	20	3	-	632
อนุปริญญา	7	22	73	1	1	1	-	-	20	125
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	2,527	8,666	19,756	3,745	216	73	267	1,219	19	36,488
สูงกว่า ปริญญาตรี	430	1,392	3,268	87	9	10	193	4	5	5,711
รวม	177,999	418,612	1,106,553	168,861	150,688	17,290	24,412	120,390	1,964	2,186,769

- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการหลุดออกจากระบบการศึกษาของผู้พิการ 6 ด้าน

1. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน

2. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

4. ปัจจัยด้านการเข้าถึงการศึกษา

5. ปัจจัยด้านครอบครัว สังคม และสุขภาพ

6. ปัจจัยด้านนโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐ

อ้างอิง : Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth

17 สิทธิ ขั้นพื้นฐานที่ผู้พิการและผู้ดูแลผู้พิการ “ควรรู้”

1. จ้างงานคนพิการ: สถานประกอบการจ้างงานตาม ม.33 อัตราส่วน 1:100
2. เบี้ยคนพิการ: 800-1,000 บาทต่อเดือน
3. บริการล่ามภาษามือ: สำหรับคนหูหนวก
4. บริการผู้ช่วยคนพิการ (PA)
5. โควต้ารถโดยสาร: รับสลากริกินแบ่งรัฐบาลไปขายได้ด้วยตนเองคนละไม่เกิน 6 เล่ม
6. เงินกู้คนพิการ: บริการกู้ยืมเงินไม่เกิน 120,000 บาท โดยไม่เสียดอกเบี้ย
7. ปรับสภาพที่อยู่อาศัย: คนละไม่เกิน 20,000 บาท
8. ค่าโดยสารอัตราพิเศษในการเดินทาง: สิทธิบริการค่าโดยสารอัตราพิเศษในการเดินทางด้วยระบบต่าง ๆ BTS MRT ขสมก. รถไฟ และเครื่องบิน
9. ส่งเสริมอาชีพ: บริการคำแนะนำการประกอบอาชีพ
10. ฟื้นฟูสมรรถภาพ: บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย
11. เรียนฟรีจนถึงปริญญาตรี
12. ลดหย่อนภาษีคนพิการและผู้ดูแล
13. ยืมอุปกรณ์กระทรวงดิจิทัล
14. ยืมอุปกรณ์การท่องเที่ยวและกีฬา
15. บริการอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ
16. งบสงเคราะห์
17. กองทุนเงินออมวันละบาท (พอช.)

อ้างอิง : สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

- **แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการถ้วนหน้าสำหรับคนพิการ**

สถานการณ์ของคนพิการในประเทศไทย

- **ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษา**

โอกาสทางการศึกษาจากการสำรวจความพิการ พ.ศ. 2560 พบว่า คนพิการอายุ 5-24 ปี ที่ยังศึกษาอยู่มีเพียงประมาณร้อยละ 34.7 (หรือประมาณ 1 ใน 3) ในขณะที่คนที่ไม่พิการในวัยเดียวกัน ยังศึกษาอยู่ถึงร้อยละ 71.9 หากเทียบอัตราการเรียนตามเกณฑ์อายุที่ควรจะเป็นตามรายงานการสำรวจความพิการ พบว่า

-คนพิการวัย 6-11 ปี ที่ได้เรียนในระดับประถมศึกษามีร้อยละ 58.7 (เทียบกับคนที่ไม่พิการในวัยเดียวกันได้เรียนในอัตราร้อยละ 87.7) ในระดับมัธยมศึกษา (อายุ 12-17 ปี) มีคนพิการในวัยนี้ได้เรียนเพียงร้อยละ 38.2 (เทียบกับร้อยละ 76.9 ของคนที่ไม่พิการในวัยเดียวกัน)

-ระดับอุดมศึกษา (อายุ 18-24 ปี) มีคนพิการเพียงร้อยละ 2.4 ของคนพิการในวัยนี้ได้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา (เทียบกับร้อยละ 21.1 ของผู้ไม่พิการในวัยเดียวกัน) หรืออาจกล่าวได้ว่า มีคนพิการเพียง 1 ใน 25 ของคนพิการในวัยนี้ ที่ได้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา (เทียบกับ 1 ใน 5 ในกรณีคนที่ไม่พิการ)

- **ความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการทำงาน**

คนพิการมีโอกาสในการทำงานที่จำกัดมาก การสำรวจความพิการพบว่า คนพิการที่มีอายุ 15-59 ปี มีงานทำเพียงร้อยละ 40.6 เทียบกับคนที่ไม่พิการในวัยเดียวกันที่มีอัตรามีงานทำถึงร้อยละ 78.5 และเมื่อมีอายุ 60 ปีขึ้นไป คนพิการในช่วงวัยนี้ที่มีงานทำก็ลดลงเหลือร้อยละ 15.2 เทียบกับร้อยละ 45.2 ของคนที่ไม่พิการช่วงวัยเดียวกัน หากจำแนกการมีงานทำตามช่วงอายุ จะพบว่า

- คนพิการช่วงอายุ 20-29 ปี จะมีโอกาสในการทำงานเพียงร้อยละ 25.2 เท่านั้น (เทียบกับร้อยละ 72.8 ของคนที่ไม่พิการในวัยเดียวกัน)

- คนพิการในวัย 30-39 ปี มีสัดส่วนการทำงานเพียงร้อยละ 38.7 (เทียบกับร้อยละ 91.4 ของคนที่ไม่พิการในวัยเดียวกัน) โอกาสในการทำงานของคนพิการที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวไม่เพียงแต่น้อยกว่าคนที่ไม่พิการในวัยเดียวกัน แต่ยังมีน้อยกว่าคนพิการที่มีอายุ 40-49 ปี และ 50-59 ปี ซึ่งมีอัตราการทำงานร้อยละ 46.0 และ 48.4 ตามลำดับ

- ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสวัสดิการ

จากจำนวนคนพิการทั้งหมด 3.7 ล้านคน ในการสำรวจความพิการ พ.ศ. 2560 มีเพียงร้อยละ 44.4 เท่านั้น ที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นคนพิการตามกฎหมาย และมีเพียงร้อยละ 43.8 ของคนพิการทั้งหมดเท่านั้น ที่ได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการ และจำนวนคนพิการทั้งหมด 3.7 ล้านคน มีคนพิการประมาณร้อยละ 35.8 จำเป็นต้องมีเครื่องช่วยหรืออุปกรณ์สำหรับคนพิการ ร้อยละ 58 ได้รับเครื่องช่วย/อุปกรณ์ที่จำเป็น แต่มีอีกร้อยละ 42 หรือประมาณ 558,000 คน ที่ยังไม่ได้รับเครื่องช่วย/อุปกรณ์ ทั้ง ๆ ที่มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องช่วยและอุปกรณ์เหล่านั้น

บริการสาธารณสุข คนพิการประมาณ 155,000 คน (ประมาณร้อยละ 4.2 ของผู้พิการทั้งหมด) ไม่ได้เข้ารับการรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพเมื่อจำเป็น ทั้งนี้เพราะ ไม่มีผู้ดูแลในการพาไป ไม่มีค่ารักษาพยาบาล/ค่าเดินทาง หรือเดินทางไม่สะดวก

ผู้ดูแลคนพิการพบว่า จำนวนคนพิการที่มีความยากลำบากในการดูแลตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องมีผู้ดูแลคนพิการเท่ากับ 716,263 คน (ร้อยละ 19.4 หรือประมาณ 1 ใน 5 ของคนพิการทั้งหมด) ในจำนวนนี้ มีคนพิการร้อยละ 9.1 หรือประมาณ 65,000 คนที่ไม่มีผู้ดูแลเลย ในขณะที่คนพิการส่วนใหญ่ร้อยละ 85.0 มีผู้ดูแลเป็นคนในครอบครัว ซึ่งต้องใช้เวลาในการดูแลประมาณ 11-12 ชั่วโมง/วัน ทำให้มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวนประมาณ 66,000 คน (ร้อยละ 10.8 ของผู้ดูแลที่เป็นสมาชิกในครอบครัว) ต้องลาออกจากงานมาดูแลคนพิการ และส่งผลให้เกิดการสูญเสียรายได้โดยเฉลี่ยประมาณ 10,104 บาท/เดือน/ราย

- ความยากจนของผู้พิการ

จากรายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2563 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ในปี 2563 สัดส่วนคนจนในประเทศไทยโดยรวมเท่ากับร้อยละ 6.84 แต่สัดส่วนความยากจนของคนพิการตั้งแต่เกิด จะพุ่งขึ้นเป็นร้อยละ 11.5 และคนพิการแต่มีได้พิการตั้งแต่เกิด สัดส่วนความยากจนจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.7 เทียบกับ คนที่ไม่พิการซึ่งมีสัดส่วนความยากจนร้อยละ 6.6 จึงกล่าวได้ว่า สัดส่วนความยากจนจะกระจุกตัวสูงขึ้นในครัวเรือนคนพิการ ทั้งนี้ รายงานฉบับเดียวกันพบว่า ในจำนวนคนพิการที่ยากจนทั้งหมด 306,409 คน มีคนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการ (ซึ่งมีได้จำกัดเฉพาะครัวเรือนยากจน) 235,684 คนเท่านั้น (หรือร้อยละ 76.9 ของคนพิการที่ยากจน) หรือกล่าวได้ว่า ประมาณ 1 ใน 5 ของคนพิการที่ยากจนยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการ

- **เบี้ยยังชีพ: สวัสดิการถ้วนหน้าสำหรับผู้พิการ**

ผู้พิการแต่ละคนมีความจำเป็นและความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกันไปในแต่ละกรณี ซึ่งมีรายละเอียดในการจำแนกค่อนข้างมาก แต่ในภาพรวม การมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพก็น่าจะเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการดำรงชีพของผู้พิการ เพราะฉะนั้น การเพิ่มเบี้ยยังชีพสำหรับผู้พิการเป็นหนึ่งในแนวทางหลักในการเพิ่มสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของผู้พิการ

ทางเว็บไซต์ Think Forward Center จึงนำข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม ปี 2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ มาวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดจากการเพิ่มเบี้ยยังชีพของคนพิการให้เพิ่มขึ้นเป็น (ก) 1,000 บาท/เดือน (ข) 1,500 บาท/เดือน (ค) 2,000 บาท/เดือน และ (ง) 3,000 บาท/เดือน แบบถ้วนหน้า ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่า การเพิ่มเบี้ยยังชีพของคนพิการ ช่วยลดสัดส่วนความยากจนของครัวเรือนคนพิการลงได้มาก จากร้อยละ 9.4 ของคนพิการทั้งหมด (กรณีฐาน) ลดลงเป็น

1. ร้อยละ 8.43 หากเพิ่มเบี้ยยังชีพเป็น 1,000 บาท/เดือน แบบถ้วนหน้า
2. ร้อยละ 5.21 หากเพิ่มเบี้ยยังชีพเป็น 1,500 บาท/เดือน แบบถ้วนหน้า
3. ร้อยละ 3.47 หากเพิ่มเบี้ยยังชีพเป็น 2,000 บาท/เดือน แบบถ้วนหน้า และ ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2.56

- สถิติการสำหรับผู้ดูแลและเครื่องช่วยผู้พิการ

ความจำเป็นของคนพิการแต่ละคนมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะคนพิการที่มีความยากลำบากในการดูแลตนเอง กว่า 7 แสนคน ยังต้องการผู้ดูแล ซึ่งเบี้ยยังชีพสำหรับคนพิการ 3,000 บาท/เดือน ก็คงไม่เพียงพอในการหาผู้ดูแล (หรือชดเชยการสูญเสียรายได้ของสมาชิกในครอบครัวที่มาดูแล) รวมถึง คนพิการอีกกว่า 5 แสนคน ที่ยังไม่ได้รับเครื่องช่วย/อุปกรณ์ และอีกกว่า 1 แสนคน ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกาย ก็ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษเช่นกัน

ทางเว็บไซต์ Think Forward Center มีความเห็นว่า รัฐบาลจำเป็นต้องมีการจัดตั้งกองทุนหลักประกันการดูแลผู้พิการระยะยาว เพื่อใช้ในการจ้างผู้ดูแลที่ผ่านการฝึกอบรม และ/หรือการสนับสนุน (หรือชดเชยรายได้) ผู้ดูแลที่เป็นสมาชิกของครัวเรือน ซึ่งจะ使得คนพิการได้รับการดูแลที่ทั่วถึง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย

ทั้งนี้ กองทุนหลักประกันการดูแลผู้พิการระยะยาว อาจดำเนินการร่วมกับกองทุนหลักประกันการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาดในการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ทั้งในรูปแบบของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ/ผู้พิการ หรือแพลตฟอร์มในการส่งผู้ดูแลไปดูแลผู้สูงอายุและคนพิการตามบ้าน โดยศูนย์และแพลตฟอร์มการดูแลผู้สูงอายุ/คนพิการนี้ควรจะดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในจำนวนคนพิการ 3.7 ล้านคน เป็นผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 2.36 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 63.9 ของคนพิการทั้งหมด และมีคนพิการและสูงอายุที่มีความยากลำบากในการดูแลตนเองเท่ากับ 498,628 คน หรือเท่ากับร้อยละ 69.6 ของคนพิการที่ต้องการผู้ดูแลทั้งหมด เพราะฉะนั้น การรวมบริการผู้ดูแลสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ ถือเป็นความช่วยเหลือลดความซ้ำซ้อนในแง่บริการและทรัพยากรสำหรับการดูแลคนพิการ/ผู้ดูแลลงได้มาก

นอกเหนือจากผู้ดูแลคนพิการที่เป็นผู้สูงอายุแล้ว ยังมีคนพิการในช่วงวัยอื่น ๆ ที่ต้องการผู้ดูแลอีกประมาณ 217,635 คน ดังนั้น จึงเสนอให้ในระยะเริ่มต้น (ปี พ.ศ. 2565-2570) มีการพัฒนาผู้ดูแลคนพิการ และมีการสนับสนุนผู้ดูแลผู้พิการอย่างน้อย 50,000 คน รวมถึงให้มีงบประมาณสำหรับการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการเข้าถึงอุปกรณ์/เครื่องช่วยคนพิการ ซึ่งจะใช้งบประมาณ 10,000 ล้านบาท/ปี

- สวัสดิการที่สำคัญอื่น ๆ

นอกจากสวัสดิการเบี้ยยังชีพสำหรับคนพิการ 3,000 บาท/เดือน และการพัฒนาระบบดูแลผู้ดูแลผู้พิการ/ผู้สูงอายุระยะยาวแล้ว ยังจำเป็นต้องมีสวัสดิการอื่น ๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการอีกหลายประการ อาทิ

- การพัฒนาการเข้าถึงและคุณภาพการศึกษาของคนพิการ โดยการเพิ่มปริมาณและคุณภาพของครูการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ การพัฒนาระบบการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งระบบการศึกษาพิเศษ ระบบการเรียนรู้ร่วม และการศึกษานอกระบบสำหรับคนพิการ (รวมถึงการเรียนรู้ที่ไม่จำเป็นต้องมีคุณวุฒิทางการศึกษา) และหลักประกันการศึกษาฟรีจนจบมหาวิทยาลัยสำหรับคนพิการ
- การเพิ่มงบประมาณสนับสนุนสำหรับการปรับปรุงที่อยู่อาศัย สำหรับคนพิการที่ต้องการปรับปรุงสภาพแวดล้อมจำนวนประมาณ 7 แสนราย ในวงเงินประมาณ 20,000 - 50,000 บาท/ราย รวมถึงการออกแนวทางและข้อบังคับสำหรับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในพื้นที่สาธารณะทั้งหมด เพื่อรองรับคนพิการ และสังคมสูงวัย
- การพัฒนาแพลตฟอร์มสำหรับการจัดหางาน และการฝึกทักษะอาชีพสำหรับคนพิการ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงการทำงานได้มากขึ้น โดยรัฐบาลจะต้องจัดสรรคู่มือการฝึกอาชีพสำหรับคนพิการ (อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง/คน) และสนับสนุนสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยสำหรับการลงทุนในการประกอบอาชีพของคนพิการด้วย

อ้างอิง: Think Forward Center หรือศูนย์นโยบายเพื่ออนาคต

- **สถานการณ์และสิทธิคนพิการในต่างประเทศ**

บทความชีวิตของผู้พิการในญี่ปุ่น : ยุวดี วิริยางกูร

(ส่วนหนึ่งจากบทความชีวิตของผู้พิการในญี่ปุ่น: ยุวดี วิริยางกูร) ภาพรวม เจตคติที่ผู้คนในประเทศญี่ปุ่นมีต่อความพิการนั้นค่อนข้างหลากหลาย กล่าวคือ มีทั้งคนที่คิดว่าคนพิการไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง คนกลุ่มนี้จึงพยายามรักษาหรือฟื้นฟูให้คนพิการมีความสามารถมากขึ้นหรือใกล้เคียงคนทั่วไปให้มากที่สุด และยังมีคนส่วนหนึ่งที่มองว่าคนพิการเป็นอันตรายหรือสร้างความเสียหายแก่ประเทศชาติ จึงควรถูกกำจัดให้หมดไป ดังเช่นกรณีล่าสุดที่อดีตพนักงานขายในศูนย์ดูแล บุคคลที่มีความพิการชึคิยามายูริ (Tsukui Yamayuri-En Center for Disabled People) ในเมืองซากามิฮาระ (Sagamihara) ได้บุกเข้าไปในศูนย์ฯ และใช้มีดแทงคนพิการในศูนย์ฯ ดังกล่าวจนมีผู้เสียชีวิต 19 คนและบาดเจ็บอีก 27 คนเพราะเขาเชื่อว่า “ประเทศญี่ปุ่นจะดีขึ้นหากไม่มีคนเหล่านี้”

อย่างไรก็ตาม ประเทศญี่ปุ่นไม่ได้มีเพียงคนที่มองความพิการในแง่ลบเท่านั้น แต่ยังมีบุคคล และหน่วยงานจำนวนมากที่พยายามผลักดันให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังที่จะกล่าวถึงต่อไป

1. ความเป็นมาและเจตคติที่สังคมในอดีตมีต่อความพิการ

ถึงแม้ชาวญี่ปุ่นส่วนหนึ่งจะมีความพิการมาตั้งแต่ยุคโบราณ แต่หลังจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ระเบิดปรมาณูที่เมืองฮิโรชิมา (Hiroshima) และเมืองนางาซากิ (Nagasaki) ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1937-1945) จำนวนคนพิการในประเทศญี่ปุ่นก็เพิ่มขึ้น ชีวิตของคนพิการในประเทศญี่ปุ่นหลายแสนคน ผลพวงจากระเบิดทำให้ผู้คนที่ได้รับแรงระเบิดหรือความร้อนจากระเบิด โดยตรงมีความบกพร่องในหลายด้าน ได้แก่ 1) ความบกพร่องทางร่างกายและการเคลื่อนไหว เช่น แขนขาขาด 2) ปัญหาสุขภาพ เช่น ความผิดปกติเกี่ยวกับเลือด โรคมะเร็ง โรคปอด โรคตับ 3) ความบกพร่องทางสติปัญญา เพราะสมองได้รับความกระทบกระเทือน และ 4) ปัญหาทางจิตใจ เช่น การพลัดพรากจากครอบครัว การเห็นบุคคลอื่นเป็นที่รักเสียชีวิตไปต่อหน้า เป็นต้น อีกทั้งประชาชนในบริเวณใกล้เคียงหรือเจ้าหน้าที่ บุคลากรทางการแพทย์ที่เข้าไปในพื้นที่หลังถูกทิ้งระเบิดแล้ว ยังเสียชีวิตหรือพิการเนื่องจากสารกัมมันตภาพรังสีอีกด้วย

ต่อมา ในปี ค.ศ. 1948 มิสเฮเลน เคลเลอร์ (Helen Keller) เดินทางไปเยือนประเทศญี่ปุ่น ทำให้เกิดความตื่นตัวด้านสิทธิของคนพิการและนำไปสู่การจัดตั้งสหพันธ์คนตาบอดแห่งชาติ (Japan Federation of the Blind) จนมีการเรียกร้องให้เกิดกฎหมายด้านสวัสดิการสำหรับคนพิการทางสายตา รวมถึงมีการจัดตั้งสหพันธ์คนหูหนวกแห่งชาติ (All Japan Federation of the Deaf) สมาคมทหารผ่านศึกพิการแห่งชาติ (Japan Association of Disabled Veterans) และสหพันธ์ผู้พิการทางร่างกายแห่งชาติ (Japanese Federation of Organizations of the Physically Disabled) หลังจากนั้น ประมาณปี ค.ศ. 1953 คำว่า “การฟื้นฟู (Rehabilitation)” ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศญี่ปุ่นและยังคงใช้กันจนถึงทุกวันนี้

ปี ค.ศ. 1950-1960 เป็นช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก แต่สิ่งที่ตามมา คือ ปัญหาสุขภาพของประชาชน เช่น เหตุการณ์นมวัวเป็นพิษ พิษจากปรอท มลพิษทางน้ำจากการทำเหมืองแร่ โรครูมิแพ้จากมลพิษทางอากาศซึ่งมาจากโรงกลั่นน้ำมัน เป็นต้น ภาครัฐจึงหันมาใส่ใจปัญหาสุขภาพของประชาชนมากขึ้น ในทศวรรษนั้น องค์กรของผู้ปกครองเด็กพิการประเภทต่าง ๆ เกิดขึ้นอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองของเด็กที่เป็นโรคหัวใจ เด็กที่มีภาวะกล้ามเนื้ออ่อนแรง เด็กในกลุ่มจิตเวช เด็กออทิสติก รวมถึงสมาคมของพี่และน้องของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และร่างกายด้วย สิ่งที่น่าสนใจในยุคนั้นคือ พ่อแม่ผู้ปกครองเริ่มคิดได้ว่าทุกกลุ่มตกอยู่ใน สถานการณ์เดียวกันและกำลังเรียกร้องสิ่งที่ใกล้เคียงกัน จึงเกิดการรวมตัวเป็น **สมาคมว่าด้วยความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองของเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาและบกพร่องทางร่างกายแห่งชาติ (National Coalition of Parents' Association for Mentally and Physically Disabled Children)** ขึ้นในปี ค.ศ. 1966 และก่อตั้ง มูลนิธิเพื่อสวัสดิการของเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาและร่างกายแห่งชาติ (National Welfare Foundation for Mentally and Physically Disabled Children) เพื่อให้คำปรึกษาและให้ความรู้แก่ผู้ปกครองไม่ว่าเด็กคนนั้นจะมีภาวะบกพร่องประเภทใดก็ตาม

ช่วงกลางศตวรรษที่ 20 พ่อแม่ของคนพิการเริ่มต่อต้านกระแสความคิดของคนส่วนใหญ่ในสังคมที่เชื่อว่าคนพิการควรอยู่ในที่เฉพาะของคนพิการ ไม่ควรอยู่ในสังคมของคนทั่วไปพ่อแม่กลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งเริ่มตั้งคำถามว่า การที่ลูกของตนเข้าเรียนหรือใช้ชีวิตในสถาบันขนาดใหญ่ นั้นเป็นประโยชน์มากกว่าการได้ใช้ชีวิตในชุมชนจริงหรือไม่ ถึงแม้ในช่วงแรกผู้ปกครองจะเรียกร้องให้รัฐสร้างสถาบันขนาดใหญ่เพิ่มเติมเพราะยังมีเด็กพิการรอรับบริการอีกจำนวนมาก แต่หลังจากปี ค.ศ. 1965 แนวทางการเรียกร้องของผู้ปกครองเปลี่ยนไปเป็นการขอให้รัฐจัดบริการในชุมชน รวมถึงการให้เด็กพิการได้เข้าเรียนในศูนย์เด็กเล็กหรือโรงเรียนปกติใกล้บ้าน แนวคิดนี้แผ่ขยายไปทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว หนึ่งปีหลังจากนั้น รัฐจึงจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวก และโปรแกรมอบรมที่ช่วยให้ผู้ที่มีความบกพร่องสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนได้ และยังจัดตั้งศูนย์สังคมสงเคราะห์สำหรับบุคคลที่มีภาวะบกพร่องทางร่างกายขึ้นในชุมชนด้วย

ช่วงกลางศตวรรษที่ 20 ที่สหภาพครู กลุ่มประชาชนทั่วไป และสหภาพแรงงานเริ่มมีบทบาทในการเรียกร้องสิทธิด้านการศึกษา ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และด้านการทำงานสำหรับคนพิการ โดยองค์กรของคนพิการยืนยันให้รัฐกำหนดโควตาในการรับคนพิการเข้าทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ แต่รัฐยังไม่ดำเนินการใด ๆ จนกระทั่งปี ค.ศ. 1960 จึงได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการมีงานทำของบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อย่างไรก็ตาม ผู้เกี่ยวข้องให้ความเห็นว่า กฎหมายดังกล่าวเน้นไปที่บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายเท่านั้น และโควตาที่บังคับให้หน่วยงานต่าง ๆ รับคนพิการเข้าทำงานนั้นต่ำมาก กฎหมายดังกล่าวจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการอย่างแท้จริง

ต่อมา กฎหมายฉบับดังกล่าวจึงถูกแก้ไข โดยกำหนดความรับผิดชอบในการจ้างงานคนพิการ รวมถึงกำหนดโควตาที่ ร้อยละ 1.51 หน่วยงานที่ไม่สามารถรับคนพิการเข้าทำงานตามโควตาต้องจ่ายเงินสมทบ ให้แก่รัฐ และในปี ค.ศ. 1982 กฎหมายฉบับดังกล่าวจึงถูกแก้ไขอีกครั้งให้ครอบคลุมถึง

การทำงานของคณพิการทุกประเภท หน่วยงานที่มีพนักงาน 100 คนต้องจ้างคณพิการเข้าทำงาน 1.5 คน

ปี ค.ศ. 1987 วิทยาลัยเทคโนโลยีซึกุบะ (Tsukuba College of Technology) ถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นและบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาหลักสูตร 3 ปีการศึกษา (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น National University Corporation Tsukuba University of Technology เปิดสอนหลักสูตร 4 ปี)

จึงเห็นได้ว่า แนวคิดด้านการศึกษาสำหรับคณพิการเริ่มพัฒนาขึ้นในปลายศตวรรษที่ 20 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากภาครัฐให้ความสำคัญกับการศึกษาภาคบังคับมากกว่า ความเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่ในยุคนั้นจึงเกิดขึ้นในระบบโรงเรียน เช่น การยุบรวมโรงเรียนสำหรับเด็กบกพร่องทางการเห็น โรงเรียนสำหรับเด็กบกพร่องทางการได้ยิน และโรงเรียนสำหรับเด็กพิการ ให้เป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษ (Special Needs School) หรือการที่รัฐประกาศกฎหมายพิเศษเป็นแนวคิดกว้าง ๆ แล้วให้อำนาจแก่คณะกรรมการจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่น (Local Boards of Education) เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดว่าผู้ปกครองของเด็กพิการต้องได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญว่าเด็กควรเข้าเรียนในโรงเรียนใด เป็นต้น

ในปี ค.ศ. 2007 สถาบันการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแห่งชาติ (National Institute of Special Needs Education หรือ NISE) รายงานว่าเด็กพิการร้อยละ 98 ได้เข้าเรียนในโรงเรียนทั่วไป ซึ่งเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อยและไม่ต้องการความช่วยเหลือมากนักจะได้รับการศึกษาในห้องเรียนปกติ โดยครูใช้วิธีสอนเป็นทีม (Team Teaching) หรือการสอนกลุ่มย่อย (Small-Group Teaching) ส่วนนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือมากขึ้น เช่น เด็กที่มีปัญหาทางการพูดหรือภาษา เด็กออทิสติก เด็กที่มีภาวะบกพร่องทางพฤติกรรม การมองเห็น หรือการได้ยิน เด็กสมาธิสั้น หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (เด็กแอลดี) จะเข้าเรียนในห้องเรียนปกติแต่ต้องเรียนเสริมในห้องเสริมวิชาการเป็นบางเวลา ส่วนเด็กที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างมากต้องเข้าเรียนในห้องเรียนพิเศษซึ่งแต่ละห้องมักมีนักเรียนไม่เกิน 8 คน นักเรียนในห้องเรียนพิเศษนี้มักเป็นเด็กบกพร่องทางสติปัญญา เด็กบกพร่องทางร่างกายและการเคลื่อนไหว เด็กออทิสติก/มีปัญหาพฤติกรรม หรือเด็กที่มีปัญหาสุขภาพ ปัญหาสายตา หรือปัญหาการได้ยิน ถึงแม้รัฐจะแก้ไขกฎหมายพื้นฐานสำหรับคณพิการในปี ค.ศ. 2011 เพื่อให้เด็กทั่วไป และเด็กพิการได้รับการศึกษาร่วมกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

แต่ขณะเดียวกัน รัฐบาลส่วนท้องถิ่นก็จัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กพิการตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 1,013 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยศูนย์สำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา 505 แห่ง ศูนย์สำหรับเด็กบกพร่องทางร่างกายและการเคลื่อนไหว 159 แห่ง โรงเรียนสำหรับเด็กบกพร่องทางการได้ยิน 102 แห่ง ศูนย์ดูแลเด็กที่มีปัญหาสุขภาพ 78 แห่ง ศูนย์ดูแลเด็กที่มีความบกพร่องด้านการเห็น 71 แห่ง และศูนย์สำหรับเด็กพิการซ้อน 98 แห่ง ศูนย์หรือโรงเรียนเหล่านี้จะมีนักเรียนที่มีความบกพร่อง ไม่เกิน 6 คน/ห้อง หรือหากเด็กมีภาวะพิการซ้อน ห้องเรียนนั้นจะมีนักเรียนไม่เกิน 3 คน

ส่วนหลักสูตรในศูนย์และโรงเรียนสำหรับเด็กพิการนั้นอิงจากหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ แต่จะเพิ่มกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอย่างอิสระในอนาคต เช่น การทากิจวัตรประจำวัน เป็นต้น ซึ่งหากรัฐต้องการส่งเสริมการเรียนรู้รวม รัฐควรเพิ่มจำนวนโรงเรียน เรียนรวมแทนการจัดตั้งศูนย์เฉพาะความพิการจำนวนมากเช่นนี้ ทำให้เห็นว่ารัฐและคนในสังคมในยุคนั้นยังไม่เปิดรับคนพิการให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างแท้จริง

ประเทศญี่ปุ่นนับเป็นประเทศที่มีองค์กรอิสระด้านการช่วยเหลือคนพิการจำนวนมากนอกจากองค์กรเฉพาะความพิการที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว ยังมีหน่วยงานที่ดูแลพิทักษ์สิทธิของบุคคลเหล่านี้ เช่น สหพันธ์องค์กรของคนพิการแห่งชาติ (Japanese Federation of Organizations of Disabled Persons) สมาคมว่าด้วยความพิการแห่งชาติ (Japan Council on Disability) กลุ่มการฟื้นฟูคนพิการแห่งชาติ (Japanese Society for Rehabilitation of Persons With Disabilities หรือ JSRPD) การรวมตัวของคนพิการนานาชาติแห่งประเทศไทย ญี่ปุ่น (Japan National Assembly of Disabled Peoples' International หรือ DPI-Japan) และเวทีความร่วมมือด้านความพิการแห่งชาติ (Japan Disability Forum หรือ JDF) อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสนใจกว่าจำนวนของหน่วยงานเหล่านี้ คือ หน่วยงานย่อยเหล่านี้สามารถทำงานของตนเองอย่างเป็นเอกเทศและทำงานร่วมกันภายใต้องค์กรใหญ่

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการที่บังคับใช้ในปัจจุบัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในประเทศญี่ปุ่นเริ่มมีการประกาศใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1947 และยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบันนี้มีอย่างน้อย 30 ฉบับ ซึ่งแบ่งตามวัตถุประสงค์ของ กฎหมายได้เป็น 8 ด้านดังนี้

- 1) หลักการทั่วไป ระบุในภาพรวมว่ารัฐต้องจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการตามความต้องการเหมาะสมกับอายุ และประเภท/ระดับความบกพร่องของบุคคลนั้น
- 2) การช่วยเหลือให้สามารถใช้ชีวิตได้โดยอิสระและมีส่วนร่วมในสังคมกำหนดว่ารัฐ ต้องจัดสวัสดิการเพื่อช่วยให้คนเหล่านี้เติบโตอย่างสมบูรณ์ ได้รับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นและมีคุณภาพ
- 3) สุขภาพและบริการทางการแพทย์ รัฐต้องจัดบริการส่งเสริมสุขภาพในทุกจังหวัด และมีสถานบริการรูปแบบต่าง ๆ เช่น ศูนย์ฝึกการใช้ชีวิตประจำวัน โรงงานในอารักขาบ้านสงเคราะห์ ศูนย์ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เป็นต้น
- 4) การศึกษา รัฐต้องจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ให้แก่เด็กพิการ เช่น ห้องเรียนรวมห้องเรียนพิเศษ โรงเรียนเฉพาะทาง และครูเวียนสอน อีกทั้งนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเฉพาะความพิการต้องได้รับหนังสือ อาหารกลางวัน และรถรับส่งจากโรงเรียนเหล่านั้นด้วย
- 5) การมีงานทำโควตาการรับคนพิการเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐคือร้อยละ 2.1 และโควตาสำหรับหน่วยงานเอกชนร้อยละ 1.8 และแต่ละหน่วยงานต้องรายงานจำนวนพนักงานที่มีความพิการต่อ สำนักงานประกันการมีงานทำของประชาชน (Public Employment Security Office) หน่วยงานที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ต้องจ่ายเงินสมทบ 50,000 เยน (ประมาณ 16,000 บาท) ต่อเดือนเพื่อชดเชยสำหรับพนักงานที่มีความพิการ 1 คน ที่ตน ไม่ได้รับเข้าทำงาน และ

เจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่นั้น ๆ มีสิทธิประกาศรายชื่อหน่วยงานที่ไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามโควตาดังกล่าวได้ นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐยังมีหน้าที่ฝึกวิชาชีพ และช่วยคนพิการหางานด้วย

6) สิ่งแวดล้อมในบริเวณที่พักอาศัย รัฐกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนงานที่ตนรับผิดชอบ เช่น นักสื่อสารมวลชนต้องหาช่องทางให้คนพิการเข้าถึง ข้อมูลที่จำเป็นอาคารสิ่งก่อสร้างต้องตอบสนองต่อความต้องการของคนพิการ ผู้ขับขี่ยานยนต์ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษเมื่อเห็นคนที่มีความบกพร่องทางการเห็นใช้ไม้เท้าขาวหรือกำลังจูง สุนัขนำทาง นอกจากนี้ จดหมาย พัสดุ และนิตยสารสำหรับคนพิการไม่เสียค่าส่งไปรษณีย์ หรืออาจมีค่าขนส่งเพียงเล็กน้อย เป็นต้น

7) ที่อยู่อาศัย เด็กหรือผู้ใหญ่ที่มีความพิการจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษในด้านที่อยู่อาศัยที่รัฐจัดให้ เช่น ครอบครัวที่มีลูกพิการจะได้รับที่อยู่อาศัยที่มี บริเวณกว้างกว่าหรือมีโอกาสได้รับการพิจารณาก่อน หรือได้รับอนุญาตให้จ่ายค่าเช่าต่ำกว่าคนทั่วไป เป็นต้น

8) รายได้และภาษี ครอบครัวของเด็กที่มีความบกพร่องระดับปานกลางหรือรุนแรงจะได้รับค่าเลี้ยงดูเดือนละ 33,530 เยน (ประมาณ 10,500 บาท) หรือ 50,350 เยน (ประมาณ 15,600 บาท) ตามลำดับ หากเด็กมีความบกพร่องระดับรุนแรง ตัวเด็กเองจะได้รับเงิน สวัสดิการอีกเดือนละ 14,270 เยน (ประมาณ 4,400 บาท) ด้วย ส่วนคนพิการที่อายุ 20 ปีขึ้นไปและมีความบกพร่องรุนแรงจะได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการเดือนละ 26,230 เยน (ประมาณ 8,000 บาท)

นอกจากนี้ คนพิการและครอบครัวยังมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือในกรณีต่าง ๆ เป็นราย ๆ ไป เช่น เงินจากบริษัทประกัน เงินช่วยเหลือพนักงาน เงินช่วยเหลือครอบครัวรายได้น้อย เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้ทำให้เห็นว่า กฎหมายส่วนใหญ่ในประเทศญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนพิการได้รับสวัสดิการที่จำเป็นและมี มาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร สมดังที่ประเทศญี่ปุ่นได้รับการขนานนามว่าเป็น “ประเทศแห่งการให้สวัสดิการทางสังคม” อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือด้วยการให้สวัสดิการเป็นหลักอาจไม่เป็นประโยชน์สำหรับคนพิการในระยะยาว เพราะจะสร้างนิสัยการพึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐแทนที่จะส่งเสริมให้บุคคลเหล่านั้น พึ่งพาตนเอง

รัฐบาลประเทศญี่ปุ่นประกาศใช้กฎหมายส่งเสริมการเคลื่อนที่และการเข้าถึงสำหรับคนชราและคนพิการ (The Law for Promoting Easy Mobility and Accessibility for the Aged and Disabled) ในปี ค.ศ. 2006 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทุกคน รวมถึงคนชราและคนพิการสามารถใช้ชีวิตในชุมชนได้อย่างสะดวกสบายและเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมได้เช่นคนทั่วไป กฎหมายฉบับนี้เกิดจากการผสมกฎหมายเดิม 2 ฉบับ เข้าด้วยกัน ได้แก่ กฎหมายส่งเสริมการสร้างอาคารที่คนชราและคนที่มีความบกพร่องทางร่างกายสามารถเข้าถึงได้ (The Law for Promoting the Construction of Easily Accessible and Useable Designated Building for the Aged and the Physically Disabled; 1994) และกฎหมายส่งเสริมให้คนชราและคนที่มีความบกพร่องทางร่างกายสามารถเดินทางด้วยยานพาหนะสาธารณะได้ง่าย (The Law for Promoting Easy Public Transport Mobility for the Aged and the Physically Disabled 2000)

อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับใหม่นี้ถูกขยายให้ครอบคลุมสถานที่มากขึ้น ตัวอย่างเช่น การกำหนดให้ทางเข้าอาคาร บันได โรงภาพยนตร์ สนามกีฬา ธนาคาร โรงแรม ร้านอาหาร ห้องน้ำ ทางเดินเท้า ที่จอดรถ และยานพาหนะถูกออกแบบให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น เป็นต้น สิ่งที่นักณรงค์เรื่องสิทธิคนพิการในประเทศญี่ปุ่นพึงพอใจอย่างมากคือ กฎหมายฉบับนี้ระบุรายละเอียดชัดเจนว่า อุปกรณ์ในตึกต้องมีขนาดเท่าใด ทางลาดสำหรับรถเข็นต้องเอียงกี่องศา เป็นต้น

จุดเปลี่ยนสำคัญในด้านกฎหมายเกี่ยวกับคนพิการในประเทศญี่ปุ่นอีกจุดหนึ่งคือ การลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities หรือ CRPD) ของสหประชาชาติ เมื่อปี ค.ศ. 2007 โดยอนุสัญญา ดังกล่าวขอให้ประเทศสมาชิกกำจัดการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) และปรับสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมได้ (Accommodations) หลังจากลงนามในอนุสัญญาฯ แล้ว รัฐบาลญี่ปุ่นใช้เวลาถึง 6 ปีในการเตรียมความพร้อม จนกระทั่งในปี ค.ศ. 2014 รัฐบาลประเทศญี่ปุ่นได้ออกกฎหมายฉบับล่าสุดคือ กฎหมายว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติสำหรับคนพิการ (Law to Eliminate Discrimination Against People with Disabilities) เพื่อให้กฎหมายในประเทศสอดคล้องกับหลักการสากล ด้านสิทธิของคนพิการ กฎหมายว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติสำหรับคนพิการมีใจความสำคัญ 2 เรื่องที่มุ่งเน้นให้คนพิการสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมได้ดังนี้

- 1) การขจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ เช่น ร้านค้าต้องไม่ปฏิเสธหรือให้บริการล่าช้าเพราะลูกค้าคนนั้นมีความพิการ หรือ ป้าย “ห้ามคนพิการเข้า” ก็เป็นการเลือกปฏิบัติอย่างหนึ่งที่ภาครัฐพยายามกำจัดออกไป เป็นต้น
- 2) การปรับเปลี่ยนที่สมเหตุสมผล (Reasonable Accommodations) เพื่อให้คนพิการเข้าถึงกิจกรรมในสังคม ใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีอิสระตามสิทธิมนุษยชน กฎหมายเกี่ยวกับคนพิการในประเทศญี่ปุ่นเริ่มให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนมากขึ้น โดยพยายามลด “สิ่งกีดขวางทางสังคม (Social Barriers)” นั้นเอง

ปี ค.ศ. 2016 ประเทศญี่ปุ่นมีประชากรที่ได้รับบัตรคนพิการจำนวนกว่า 7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 6 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 127 ล้านคน ซึ่งผู้ที่มีบัตรคนพิการเท่านั้น จึงจะได้รับสิทธิสำหรับคนพิการและสวัสดิการพิเศษจากภาครัฐ ทั้งนี้ ในประเทศญี่ปุ่นคนพิการ หมายถึง บุคคลที่ใช้ชีวิตประจำวันในสังคมได้อย่างจำกัดมากเป็นเวลานาน เนื่องจากความบกพร่องทางร่างกาย ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา หรือความผิดปกติทางจิตคนพิการในประเทศญี่ปุ่นจึงแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จำนวน 3,663,000 คน ประกอบด้วยบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายทั้งหมด บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประมาณร้อยละ 12 บุคคลที่มีความบกพร่องทางแขนขาประมาณร้อยละ 57 และบุคคลที่มีปัญหาเกี่ยวกับอวัยวะภายในประมาณร้อยละ 21

2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 547,000 คน

3) บุคคลที่ป่วยทางจิต จำนวน 3,233,000 คน

การประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารประเทศและผู้กำหนดนโยบาย ในประเทศญี่ปุ่นพยายามสร้างข้อปฏิบัติเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและบริการสำหรับคนพิการได้ร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลเหล่านี้ผ่านการฟื้นฟู การให้โอกาสที่เท่าเทียม การใช้ชีวิตเหมือนคนทั่วไป และการได้มีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ แต่ในความเป็นจริง ชีวิตของคนพิการได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ รอบตัวมากกว่าที่ระบุไว้ในกฎหมายเหล่านั้น ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงในส่วนตัวต่อไป

3. สถานการณ์จริงที่คนพิการในประเทศญี่ปุ่นได้ประสบและแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อ

การเดินทางในกรุงโตเกียว (Tokyo) และเมืองต่าง ๆ เช่น นาโงย่า (Nagoya) ชิซึโอกะ (Shizuoka) และ เกียวโต (Kyoto) ทำให้ผู้เขียนได้เห็นสิ่งก่อสร้างที่เอื้อสำหรับผู้พิการ และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology หรือ AT) มากมาย เช่น ทางเดินเท้าที่มีปุ่มสัมผัสบนพื้น ราวกันระหว่างทางเดินเท้าและถนน (ภาพที่ 2) ลิฟต์ในอาคารที่มีอักษรเบรลล์และเสียงบรรยาย อักษรเบรลล์บอกตำแหน่งที่นั่งในรถไฟ (ภาพที่ 3) หรืออักษรเบรลล์บอกตำแหน่งสิ่งของเครื่องใช้ในห้องน้ำสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น และยังมีขอบทางเดินเท้าที่เป็นทางลาด สถานีรถไฟใต้ดินที่มีลิฟต์ บันไดเลื่อนรูปแบบต่าง ๆ และห้องน้ำที่มีพื้นที่กว้างขวางและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ รถประจำทางที่ลดระดับความสูงจนพื้นรถเท่ากับพื้นถนนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและผู้ที่ใช้รถเข็น เป็นต้น

นอกจาก AT แล้ว ผู้เขียนยังได้พบเห็นสภาพแวดล้อมที่ใช้การออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design หรือ UD) ที่เป็นประโยชน์สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและคนทั่วไป เช่น เสียงประกาศบนรถไฟและบนชานชาลาที่มาพร้อมกับตัวหนังสือบนป้ายไฟ ทำให้ผู้โดยสารเกือบทุกคนสามารถรับรู้เนื้อหาขึ้นจากการอ่านและ/หรือการฟังได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจกว่าสิ่งก่อสร้างและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก คือ “คน” คำถามที่ว่า “คนพิการอยู่ที่ไหน” ผุดขึ้นขณะที่ผู้เขียนเดินอยู่บนท้องถนน โดยสารรถประจำทางสาธารณะ ชื่อของในห้างสรรพสินค้า และรับประทานอาหารในร้านอาหาร คนพิการที่ผู้เขียนได้พบเห็นประมาณร้อยละ 90 เป็นชาวต่างชาติทำให้ผู้เขียนแทบไม่มีโอกาสได้พบเห็นชาวญี่ปุ่นที่มีความบกพร่องเลย ถ้าความพยายามของภาครัฐประสบความสำเร็จอย่างที่ตั้งใจ เราควรได้เห็นคนพิการใช้ชีวิตร่วมกับคนทั่วไปในสถานที่ต่าง ๆ มากกว่านี้

4. แนวโน้มของบริการและชีวิตของคนพิการในอนาคต

การเปลี่ยนเจตคติของคนไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเจตคติทางลบที่คนในสังคมมีต่อความพิการหยั่งรากลึกมานาน แต่ผู้เขียนก็เห็นสัญญาณที่เป็นตัวบ่งชี้ว่าชีวิตของคนพิการในประเทศญี่ปุ่นน่าจะดีขึ้น เช่น การที่ประเทศญี่ปุ่นจะเป็นเจ้าภาพในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในปี ค.ศ. 2020 ทำให้รัฐบาลเร่งให้หน่วยงานด้านคมนาคม การท่องเที่ยวและร้านค้าทั้งหลายช่วยให้คนพิการใช้บริการได้ง่ายขึ้น หรือการที่พรรคเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democratic Party หรือพรรค LDP) ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลมานาน ตั้งใจจะเชิญนายโอบิตาเกะเข้าเป็นสมาชิกพรรคและส่งลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยหวังว่านายโอบิตาเกะจะเป็นกำลังสำคัญในการเรียกร้องสิทธิให้แก่คนพิการ แต่มติของพรรค LDP เปลี่ยนไปหลังพบว่า นายโอบิตาเกะมีข่าวความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับหญิงสาวอีก 5 คนนอกเหนือจากภรรยาของตน ถึงกระนั้น ผู้เขียนก็ยังเห็นว่ารัฐบาลแสดงความใส่ใจคนพิการมากขึ้น ดังนั้น การที่รัฐบาลเห็นความสำคัญของคนพิการย่อมทำให้โอกาสในอนาคตสดใสขึ้น

อ้างอิง: <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=1047&context=jletters>

- **สถานการณ์และสิทธิคนพิการในต่างประเทศ**

ความเท่าเทียมในกฎหมายด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ: ประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา

ในปัจจุบันคนพิการในประเทศไทยมีอัตรา จำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีแต่ในการศึกษาพบว่า มี คนพิการจำนวนไม่น้อยไม่ได้เข้าสู่ระบบการศึกษา เนื่องจากเหตุ และปัจจัยหลายประการ เช่น มีฐานะยากจน เจ็บป่วยจนไม่สามารถเข้ารับการศึกษได้ เป็นต้น ดังนั้น ภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญต่อการศึกษสำหรับคนพิการ เนื่องมาจากการลงทุนทางด้านการศึกษาในทรัพยากรมนุษย์นั้นถือได้ว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าสำหรับการพัฒนาประเทศและเป็นตัวชี้วัดการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจได้อีกด้วย

นอกจากนี้ การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของคนพิการระหว่างประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา มีสิ่งเหมือนกันคือ ด้านค่าใช้จ่าย ทาง การศึกษาที่ภาครัฐให้การส่งเสริม สนับสนุน และด้านคุณสมบัติของผู้สอนคนพิการที่จะต้องมีความรู้ตาม ที่ภาครัฐกำหนด อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต่างของการ ส่งเสริมการศึกษาของผู้พิการคือ ด้านเครื่องมือ เทคโนโลยีการสนับสนุนการศึกษาสำหรับคนพิการ ด้านการส่งเสริมให้คนพิการสามารถเลือกเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งทางด้านรูปแบบมาตรฐานและการ ประกันคุณภาพ และสุดท้ายด้านการให้คำปรึกษา ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง ทั้งนี้การสังเคราะห์ งานด้าน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการ ศึกษาสำหรับคนพิการโดยเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นสังคมที่มีความ หมายหลายทางวัฒนธรรม และชาติพันธุ์ที่ทำให้เกิดมุมมองการยอมรับคนพิการเข้า สู่สังคมโดยไม่เกิดการแบ่งแยก อีกทั้งยังเป็นประเทศแรกมีการบัญญัติกฎหมายใน การส่งเสริมการศึกษา สำหรับคนพิการและมีวิวัฒนาการทางกฎหมายมาอย่างยาวนานและต่อเนื่อง ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้เป็นแกนในการเปรียบเทียบศึกษา กับประเทศไทย

ปรากฏการณ์สำคัญที่เห็นได้จากการเปรียบเทียบกฎหมายและวรรณกรรมต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกาในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับ คนพิการนั้น **ประเทศสหรัฐอเมริกามีการส่งเสริมการศึกษาอย่างรอบด้าน** เช่น การให้ เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจากภาครัฐ ที่ถือได้ว่าเป็นการส่งเสริม ด้านการศึกษาแก่คนพิการ มีความร่วมมือในการสร้างหลักสูตรของนักเรียนพิการ ที่เกิดจาก เด็ก ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญรวมกันในการออกแบบหลักสูตร และมีการส่งเสริมเทคโนโลยี ทางการศึกษาที่เป็นที่อำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการให้สามารถมีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน **สำหรับประเทศไทยมีเพียง เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ส่งเสริมการศึกษาเฉพาะในห้องเรียนยังไม่เกิดการสร้างความร่วมมือระหว่างทางด้านโรงเรียนและผู้ปกครองเพื่อที่จะ เป็นการพัฒนา ศักยภาพของคนพิการอย่างต่อเนื่อง** ทั้งที่บ้าน และโรงเรียน แต่หากเป็นการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับคำพิพากษาหรือการเรียกร้องสิทธิของคนพิการ ประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีการฟ้องร้องในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับคนพิการในชั้นเรียน หรือการรักษาพยาบาล ที่ โรงเรียนจะต้องมีการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการพัฒนา ทางการศึกษาให้เท่าเทียมกันนักเรียนในวัยเดียวกันให้ดีขึ้น

ประเทศไทยมีเพียงกฎหมายออกมารองรับสิทธิเท่านั้น ยังไม่ได้มีการฟ้องคดีของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับในกฎหมายฉบับดังกล่าวอาจเกิดจากกฎหมายฉบับดังกล่าวของประเทศไทยเพิ่งได้มีการบัญญัติขึ้น หรือการส่งเสริมการศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศไทยมีความเพียงพอหรือคนพิการยังเข้าไม่ถึงระบบการศึกษาจึงยังไม่ทราบสิทธิของตน ดังนั้นเพื่อให้เกิดส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการที่สูงขึ้นและความเท่าเทียมกันกับคนในสังคม ทุกคนในสังคมล้วน ถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพ และส่งเสริมดังกล่าวที่ว่า “เพราะความแตกต่างมีความงาม”

อ้างอิง: <https://rs.mahidol.ac.th/rs-journal/vol.16-02/Artical%206.pdf>

ความพยายามของออสเตรเลีย เพื่อสร้างความเสมอภาคสำหรับ “ผู้มีความต้องการพิเศษ”

“ความเสมอภาค” เป็นเรื่องสำคัญที่หลายประเทศทั่วโลกให้ความสนใจ และมุ่งเน้นการสร้างนโยบายและขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรมสูงสุด ไม่เว้นผู้มีความต้องการพิเศษที่ล้วนต้องการเข้าถึงด้านการศึกษา การพัฒนาฝีมืออาชีพ และการเข้าถึงตลาดแรงงานไม่ต่างจากใครทั่วไป

ชวนเรียนรู้...สถานการณ์ของประเทศออสเตรเลีย เพื่อ ‘เปลี่ยน’ ความต้องการพิเศษ เป็น ‘พลังเพื่อสังคมแห่งการอยู่ร่วมกัน’

กรอบนโยบายที่เข้มข้นของออสเตรเลีย

ปัจจุบันในออสเตรเลียมีตัวเลขประมาณการของเด็กที่มีปัญหาบกพร่องทางร่างกายหรือสติปัญญา ในช่วงอายุถึง 14 ปี ราว 7.7 เปอร์เซ็นต์ และอีกราว 4.5 เปอร์เซ็นต์ เป็นผู้พิการขั้นรุนแรง (ข้อมูลจาก : Survey of Disability, Ageing and Carers) จากกรอบนโยบายที่เข้มข้นทำให้ผู้มีความต้องการพิเศษในออสเตรเลีย มีสิทธิ์เข้าถึงการเรียนค่อนข้างทั่วถึง มีการดูแลเมื่อถึงช่วงรอยต่อการศึกษาเป็นอย่างดี มีการพัฒนาทักษะอาชีพตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล โดยมีกฎหมายที่พื้นฐานที่สถานศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษต้องดำเนินการ ยกตัวอย่างเช่น การฝึกให้ตั้งเป้าหมาย รู้จักแสดงความคิดเห็น สามารถแก้ปัญหา และสร้างความมุ่งมั่นด้วยตนเอง เป็นต้น

ทั้งนี้ได้มีการกำหนดเป้าหมายสำคัญสำหรับนักเรียนผู้มีความต้องการพิเศษในระดับมัธยมปลาย ก่อนจะก้าวสู่อายุของการศึกษา หรือแม้แต่เลือกยุติการศึกษา ล้วนต้องได้รับการเข้าถึงความร่วมมือขององค์กรต่างๆ ที่สนับสนุนผู้พิการ ถึงกระนั้นเชื่อว่าทุกอย่างจะราบรื่น เด็กพิเศษอีกหลายต่อหลายคนยังสับสนกับการเลือกทางเดินในอนาคต เนื่องจากได้รับการชี้แนะจากครูและผู้ปกครองมากเกินไป โดยขาดข้อมูลการเข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของตัวเอง ดังนั้นเด็กพิเศษจึงควรได้รับการดูแลและแนะแนวล่วงหน้ามากกว่าปกติ ก่อนที่ช่วงรอยต่อการศึกษาจะมาถึง

เตรียมพร้อมสู่อาชีพในศตวรรษที่ 21 อะไรบ้างที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ คือคำถามสำคัญ

สิ่งที่ประเทศออสเตรเลียมุ่งเน้นคือ การพัฒนาทักษะด้านอาชีพควบคู่กับการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิต สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้ารูปแบบต่าง ๆ ด้วยตัวเอง

และกล้าที่จะใช้ชีวิตแบบโลดโผนบ้าง ระบบการศึกษาต้องยึดเด็กนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และสร้างการเรียนรู้การสอนที่สอดคล้องกับความสนใจของพวกเขา โดย ออสเตรเลียมีโปรแกรม Individual Learning Plans และ Individual Transition Plans ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษเข้าถึงแผนการศึกษา และวางแผนช่วงรอยต่อ การศึกษาด้วยตัวเอง ซึ่งนั่นหนึ่งอาจเชื่อมโยงกับเรื่องการขออนุญาตด้วย เมื่อถึงเวลาที่ผู้มีความต้องการพิเศษต้องก้าวสู่ชีวิตการทำงานจริง ออสเตรเลียเตรียมแผนรองรับไว้อย่างเข้มข้น ตั้งแต่การตรวจสุขภาพก่อนการจ้างงาน การให้คนหนุ่มสาวสร้างตัวเลือกเกี่ยวกับอาชีพของตน การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงานจริง และการเชื่อมต่อกับบริการพื้นฐานของชุมชน

6 นโยบายเชิงกลยุทธ์สู่การส่งเสริมศักยภาพและความเท่าเทียม

1. **สังคมแห่งการมีส่วนร่วม** นั่นคือ ผู้มีความต้องการพิเศษสามารถดำเนินกิจกรรมในสังคมได้เฉกเช่นคนทั่วไปในฐานะพลเมืองประเทศ ตั้งแต่ความสามารถใช้รถโดยสารสาธารณะ การเข้าถึงข่าวสารข้อมูลทางดิจิทัล การเล่นเกมกีฬาและสันทนาการ เป็นต้น
2. **สิทธิมนุษยชนพื้นฐาน** ที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายและได้รับการปกป้องจากการถูกเลือกปฏิบัติ
3. **ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ** สามารถมีอาชีพ ประกอบธุรกิจ รวมถึงการมีเงินช่วยเหลือหากเป็นผู้ไม่สามารถทำงานได้
4. **การสนับสนุนอย่างเข้าใจจากชุมชน** ให้ความใส่ใจและดูแลผู้มีความต้องการพิเศษด้วยความเข้าใจ ทั้งทางด้านกายภาพและจิตใจ โดยให้พวกเขามีส่วนร่วม แม้เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปภายในชุมชน
5. **โอกาสในการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะ** ตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียน การเรียนทั้งระบบภาคปกติและภาคพิเศษ การออกช่วงรอยต่อการศึกษา การเรียนหลักสูตร อาชีวะ สู่การพัฒนาทักษะและการประกอบอาชีพ รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
6. **สุขภาพ** ได้รับบริการเพื่อส่งเสริมด้านสุขภาพ และสร้างความเข้าใจเรื่องการมีสุขภาพที่ดีและการมีความสุขในชีวิต

ทั้งนี้บทสรุปสู่ความสำเร็จยังต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาครัฐ ครู สถานประกอบการ ชุมชน ที่ให้โอกาสผู้มีความต้องการพิเศษได้ใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียมและอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต แต่อย่างน้อยความพยายามของประเทศออสเตรเลียนั้นก็เป็นบทเรียนให้นานาชาติเรียนรู้ร่วมกันได้

อ้างอิง

1. <https://www.eef.or.th/news-disabled-australians/>

2. 2010-2020 National Disability Strategy, An initiative of the Council of Australian Governments

3. <https://newsroom.unsw.edu.au/>

- **สถานการณ์และสิทธิคนพิการในต่างประเทศ**

ยุทธศาสตร์ความพิการแห่งยุโรป ปี 2021-2030

ยุทธศาสตร์ความพิการแห่งยุโรป ปี 2021-2030 (The Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030) พัฒนาโดย the European Commission ปี 2021 เพื่อปรับปรุงสภาพของผู้พิการในสหภาพยุโรป ในอนาคต เพื่อให้แน่ใจว่าผู้พิการจะสามารถใช้สิทธิของตนได้อย่างเต็มที่ มีโอกาสเท่าเทียมกัน มีสิทธิเข้าถึงการมีส่วนร่วมทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกัน สามารถตัดสินใจได้ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใด อย่างไร และกับใคร สามารถเคลื่อนไหวในสหภาพยุโรปได้อย่างอิสระ โดยไม่คำนึงถึงความต้องการการสนับสนุนและไม่ประสบกับการเลือกปฏิบัติอีกต่อไป

Disability Strategy นี้อยู่ในชุดโปรแกรมที่มุ่งบรรลุ a Union of Equality ที่ทุกคนจะถูกรวมเข้าไว้ด้วยกัน โดยไม่คำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ หรือความพิการ รวมถึงการบูรณาการความเท่าเทียมกันในนโยบายของสหภาพยุโรป ตัวอย่างของกลยุทธ์ความเท่าเทียมอื่นๆ ได้แก่ the EU anti-racism Action Plan 2020-2025, the LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025 และ the Gender Equality Strategy

Disability Strategy เป็นส่วนหนึ่งของ the European Pillar of Social Rights Action Plan ซึ่งเป็นกรอบนโยบายที่สำคัญในปัจจุบันสำหรับนโยบายการจ้างงานและสังคมในสหภาพยุโรป เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการดำเนินการทั้งในสหภาพยุโรป และระดับประเทศและการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของผู้พิการ (UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities: UNCRPD)

Disability Strategy นี้ มี 7 Priorities ซึ่งครอบคลุมทุกด้านของชีวิตคนพิการ

1. การเข้าถึงสินค้าและบริการ สภาพแวดล้อมและการคมนาคมที่สร้างขึ้นและเสมือนจริง
2. เพลิดเพลินกับสิทธิของสหภาพยุโรป รวมถึงการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีทั่วประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรป และสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของคนพิการ
3. คุณภาพชีวิตที่ดีและการใช้ชีวิตอย่างอิสระ โดยมุ่งเน้นไปที่ความเป็นอิสระ การรวมชุมชน การเข้าถึงตลาดแรงงานแบบเปิด รวมการศึกษาวิชาชีพและการฝึกอบรม และการคุ้มครองทางสังคม
4. การเข้าถึงที่เท่าเทียมกันและการไม่เลือกปฏิบัติในด้านความยุติธรรม วัฒนธรรม กีฬา การศึกษา สุขภาพ และที่อยู่อาศัย

5. ส่งเสริมสิทธิของคนพิการทั่วโลก โดยสหภาพยุโรปมีบทบาทเชิงรุกมากขึ้นในความร่วมมือระหว่างประเทศและการดำเนินการภายนอก โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อเด็กและผู้พิการในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง
6. ส่งมอบยุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ รับรองการดำเนินการประสานงานภายในภายในสถาบันและหน่วยงานของสหภาพยุโรปทั้งหมด การปฏิบัติตามนโยบายของยุโรปกับ UNCRPD และการประสานงานและความร่วมมือที่แข็งแกร่งขึ้นระหว่างสถาบันในสหภาพยุโรปและประเทศสมาชิก
7. นำโดยตัวอย่างจริง โดยคณะกรรมการยุโรปมุ่งมั่นที่จะมีความครอบคลุมมากขึ้นในแง่ของทรัพยากรมนุษย์และการเข้าถึงอาคาร ขณะเดียวกันก็ให้ความมั่นใจในการติดตามด้วยตัวบ่งชี้ใหม่และเสริมการรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ไขช่องว่างที่ระบุโดยการประเมินกลยุทธ์ก่อนหน้านี้

7 Priorities ข้างต้น จะถูกนำไปปฏิบัติผ่านโครงการริเริ่มที่สำคัญ 7 ประการ คือ

2. การเปิดตัวแพลตฟอร์มผู้พิการ (2021)
3. การออกแบบกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ใหม่สำหรับคณะกรรมการยุโรป
4. การเปิดตัวแพ็คเกจยุโรปว่าด้วยการจ้างงานสำหรับคนพิการ (2022)
5. ศูนย์ทรัพยากรที่สามารถเข้าถึงได้ในสหภาพยุโรป (2022)
6. การแนะนำบัตรผู้ทุพพลภาพแห่งยุโรป (2023)
7. การพัฒนาแนวทางการใช้ชีวิตอย่างอิสระ (2023)
8. กรอบการทำงานเพื่อการบริการสังคมที่เป็นเลิศเพื่อปรับปรุงคุณภาพการบริการตามชุมชน (2024)

อ้างอิง <https://www.thailibrary.in.th/2024/04/20/strategy-for-the-rights-of-persons-with-disabilities/>

- **สถานการณ์และสิทธิคนพิการในต่างประเทศ**

การทบทวนประสบการณ์ต่างประเทศเพื่อหาแนวนโยบายแก้ไขปัญหาในไทย

ปัญหาการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร

- Local Offer (England)
- กฎหมายบังคับให้ในท้องถิ่น
- รวบรวมข้อมูลบริการที่เด็กพิการสามารถรับและช่องทางติดต่อ อาทิ สถานศึกษา, การเดินทาง, การอบรมอาชีพ
- ทุกท้องถิ่น ต้อง ปรีกษาเด็กพิการและครอบครัวในการจัดสรรและปรับปรุง local offer
- ‘CO-production’ approach

ปัญหาการเข้าถึงการบริการที่เหมาะสม

คู่มือสิทธิคนพิการ (Finland)

- รวบรวมสิทธิและสวัสดิการของ PWD
- บริการที่มีสิทธิ (ต้องได้หากผ่านเกณฑ์)
- บริการตามความเหมาะสม (ได้หากมีทรัพยากรเหลือ)
- สถิติ งานวิจัยและกฎหมายที่สำคัญ จัดทำโดย หน่วยงานวิชาการอิสระภายใต้กระทรวงกิจการสังคมและสาธารณสุข (THL) ผู้ใช้: นักสังคมสงเคราะห์ท้องถิ่น (local socialworkers), นักเรียนนักศึกษา

Personal service plan (Finland)

- PWD สามารถขอการประเมิน ความต้องการบริการจากท้องถิ่นได้
- ต้องระบุความเห็นของผู้รับบริการลงไปในแผนแม้จะเห็นต่างจากนักสังคมสงเคราะห์
- แม้จะได้รับแผนแล้วก็อาจจะไม่ได้บริการตามแผนจำเป็นต้องได้รับการอนุมัติบริการจากท้องถิ่นอีกด้วย

ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

แคนาดา (รัฐบริติชโคลัมเบีย)

- มีหน่วยงานกลางที่ให้ข้อมูล, คำปรึกษา และประสานงานเพื่อส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวผู้พิการรวมถึงผู้ดูแลผู้พิการ

- The Office of the Advocate for Service Quality (OASQ) ขึ้นกับ the Minister of Social Development and Poverty Reduction
- มีการรวมกลุ่มระหว่างครอบครัวผู้พิการเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมไปถึงให้การช่วยเหลือ
- Family Network for Deaf Children (FNDC) ดำเนินการโดยครอบครัวผู้ปกครองของเด็กที่มีความพิการทางการได้ยินรวมถึงผู้ใช้หรือสนใจภาษามือ ให้บริการผ่านการจัดสนทนาการต่าง ๆ รวมไปถึงการฝึกทักษะให้แก่เด็กที่มีความพิการด้านการได้ยิน
- Family Support Institute of BC (FSI) ที่ให้คำปรึกษา, ส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครอบครัวที่มีผู้พิการ
อ้างอิง <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2022/05/Services-for-CWD-20-May.pdf>

● สถานการณ์และสิทธิคนพิการในต่างประเทศ

การจัดการการศึกษาในประชาคมอาเซียน และคู่เจรจา : สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม พม่า และลาว : จีน อินเดีย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์
จีน: การศึกษาพิเศษ (Special Education)

รัฐบาลจีนมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาสำหรับคนพิการปัจจุบันเด็กพิการทางตา ทางหูและจิตใจได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นพิเศษโดยมีการจัดตั้งโรงเรียนต่าง ๆ ขึ้นเฉพาะ เช่น โรงเรียนสำหรับคนตาบอดโรงเรียนสำหรับคนหูหนวกและโรงเรียนสำหรับเด็กเรียนชั้นนอกจากนี้ยังมีโรงเรียนบางแห่งที่เปิดโอกาสให้เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนทั่วไปด้วยกล่าวได้ว่า เป็นการปรับระบบและสร้างโอกาสให้แก่เด็กพิการให้มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือการศึกษาภาคบังคับด้วย ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรสำหรับเด็กพิการของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีดังต่อไปนี้

หลักสูตรสำหรับเด็กพิการ (Disabled Children) หลักสูตรสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนพิเศษมี ดังนี้

- **โรงเรียนสำหรับคนตาบอด:** หลักสูตรระดับประถมศึกษาสำหรับเด็กตาบอดได้แก่ วิชาศีลธรรม ภาษาจีนคณิตศาสตร์สังคมศึกษาธรรมชาติศึกษาก็หาวิธีการเดินดนตรีศิลปะการแสดงการรู้จักแนะนำ ชีวิตทักษะแรงงานสำหรับหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้แก่การเมืองภาษาจีนคณิตศาสตร์ภาษาต่างประเทศประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์ฟิสิกส์เคมีชีววิทยาก็หาดนตรีศิลปะและทักษะแรงงาน
- **โรงเรียนสำหรับคนหูหนวก:** (เกรด 1”เกรด 9) หลักสูตรที่จัดได้แก่ ศีลธรรมภาษา (ภาษามือจากเกรด 1”เกรด 3) คณิตศาสตร์ธรรมชาติศึกษาความรู้ทั่วไป สังคมวิทยาวิทยาศาสตร์ก็หาศิลปะและทักษะแรงงาน

- โรงเรียนสำหรับเด็กเรียนช้า: (เกรด 1”เกรด 9) หลักสูตรนี้จะต้องเรียนรายวิชาความรู้ทั่วไป และภาษาท่าทางโดยเริ่มเรียนตั้งแต่เกรด 1”6 ส่วนวิชาคณิตศาสตร์ดนตรีร้องเพลงเต้นรำเกมศิลปะกีฬาและทักษะแรงงานให้เรียนในเกรดที่สูงขึ้น

นอกจากรายวิชาในหลักสูตรที่กล่าวมาแล้วนักเรียนจะได้รับการสนับสนุนให้มีกิจกรรมเสริมสำหรับผู้เรียนที่สนใจ

รัฐบาลจีนให้ความสำคัญแก่การศึกษาทุกระดับเพื่อประชากรทุกเพศทุกวัยโดยไม่ละเลยการให้การศึกษาแม้แก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านต่างๆ หนึ่งปัจจุบันสถานศึกษาทุกประเภทได้รับการอนุญาตให้เปิดมากขึ้นในเมืองใหญ่ๆ และกำลังกระจายไปสู่ชนบทโดยที่ชุมชน (Commune) เป็นผู้ดูแลและจัดหลักสูตรเองได้ด้วย

อินเดีย: ระบบ National Institute of Open school (NIOS/N.O.S)

ระบบนี้เปรียบได้กับการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศไทย รัฐบาลอินเดียได้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ.2532 เพื่อเปิดโอกาสให้กับคนที่ยากไร้และคนด้อยโอกาสที่ต้องการเรียนหนังสือและไม่ได้จบการศึกษาตามระบบปกติที่กระทรวงศึกษาอินเดียกำหนดไว้ คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ส่วนมากจะเป็นนักเรียนที่มีอายุมากกว่าเกณฑ์หรือบุคคลพิการที่ไม่สามารถมาเรียนได้ทุกวัน ในระบบนี้นักเรียนสามารถอ่านหนังสือเรียนอยู่ที่บ้านได้ สำหรับคนพิการเมื่อถึงเวลาสอบทางรัฐบาลจะจัดสอบให้กับบุคคลที่พิการที่บ้าน ระบบนี้สามารถเข้าสมัครเรียนได้ตลอดเวลา โดยไม่มีการกำหนดเวลารับสมัคร ค่าเล่าเรียนค่อนข้างถูกมาก เป็นการเปิดโอกาสให้กับคนยากจน ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาต้องเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐบาลอินเดีย เท่านั้น

ญี่ปุ่น: โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา

โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ผู้ที่มีความพิการ(หูหนวก ตาบอด หรือพิการด้านอื่นๆ) จะมีโรงเรียนสอนคนหูหนวก คนตาบอด และโรงเรียนสำหรับผู้พิการด้านอื่นการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา เป็นโรงเรียนสำหรับผู้พิการ และมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาที่เหมาะสมกับความจำเป็นแต่ละคน แบ่งเป็น 4 ระดับได้แก่ ระดับอนุบาลประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ปัจจุบันอนุญาตให้โรงเรียนรับผู้พิการมากขึ้น

นอกจากนี้การจัดการศึกษาประเภทนี้ยังถูกจัดมีไว้ในโรงเรียนปกติทั่วไปด้วย โดยจัดเป็นชั้นเรียนพิเศษ ขนาดเล็กสำหรับผู้ที่มีความพิการไม่รุนแรงในระดับประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วไป เหมือนเช่นห้องเรียนย่อยในโรงพยาบาลสำหรับการสำหรับผู้ป่วยเด็ก การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา แบ่งตามระดับความรุนแรง คือ ระดับความพิการรุนแรง ระดับความพิการมาก และระดับความพิการปานกลาง

ทุนการศึกษาญี่ปุ่น มีระบบการรับทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนมัธยมปลายจากจังหวัด สำหรับผู้ประสบปัญหาในการเรียนจากเหตุผลทางการเงิน แต่มีความประสงค์ที่จะเรียน โดยเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือโรงเรียนวิชาชีพ (เทียบเท่าระดับมัธยมปลาย) ส่วนเงินโอนเงินทุน ค่าทุน และรายละเอียดต่างๆของแต่ละจังหวัด ไม่เหมือนกันในการขอรับ

ทุนการศึกษาที่ระดับวิทยาลัยอาชีวศึกษาหรือ Senmon Gakkou เป็นสถานศึกษาระดับสูงประเภทหนึ่งซึ่งเป็นสถานศึกษา ที่มุ่งยกระดับการศึกษาและให้ผู้เรียนได้รับความรู้เทคนิคและทักษะ ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ เน้นการเสริมสร้างความรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษา สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ทันทีซึ่งมีอยู่ 3,014 แห่ง 88 % เป็นสถาบันของเอกชนโดยปกติแล้วจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามระดับการศึกษาของนักศึกษา คือ

1. สถาบันที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) เข้าศึกษา
2. สถาบันที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) เข้าศึกษา
3. สถาบันที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) เข้าศึกษา
4. สถาบันที่รับได้ ทั้งผู้สำเร็จการศึกษา จากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและบุคคลทั่วไป

และมีโรงเรียนวิชาชีพและโรงเรียนในสาขาวิชาต่างๆ ที่สอนความรู้และเทคนิคในการประกอบวิชาชีพโดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ยังเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งโรงเรียนสำหรับผู้พิการ

นิวซีแลนด์: โรงเรียนการศึกษาพิเศษ

รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการจำแนกตามการจัดสรรงบประมาณ โดยรูปแบบโรงเรียนของรัฐ เป็นโรงเรียนที่รัฐจัดสรรงบประมาณเต็มจำนวน ที่จำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสามัญโดยทั่วไป โรงเรียนสำหรับชาวเมารี ที่จัดสอนทั้งวิชาปกติและวิชาเฉพาะของชาวเมารี สอนภาษา และวัฒนธรรมเมารี

โรงเรียนการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนพื้นที่เฉพาะ ในชนบทห่างไกล โรงเรียนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นต้น

ฟิลิปปินส์: การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติฉบับที่ 9155 เป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศฟิลิปปินส์กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ ของระดับการบริหารต่าง ๆ จากส่วนกลางไปถึงระดับโรงเรียน ด้วยพระราชบัญญัตินี้ชื่อของกรมวัฒนธรรม การศึกษาและกีฬา (Department of Education, Culture and Sports - DECS) ถูกเปลี่ยนเป็นกรมศึกษาธิการ (Department of Education ” DepEd) และกำหนดบทบาทของสำนักงานในพื้นที่ต่าง ๆ (สำนักงานระดับเขตพื้นที่และระดับอำเภอและโรงเรียน)

ตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9155 แสดงให้เห็นว่า หน้าที่หลักของสำนักงานในพื้นที่ต่าง ๆ คือ การประกันคุณภาพ มีหน้าที่ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานของทุกโรงเรียนภายใต้ อำนาจของตนและให้การสนับสนุนด้านอื่นๆ แก่หน่วยงานระดับอำเภอและโรงเรียน ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ระบุ ครอบคลุมการศึกษาในเด็กปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวมทั้งระบบการเรียนรู้ทางเลือกสำหรับเด็กและเยาวชนที่ออกจากโรงเรียนและนักศึกษา ผู้ใหญ่และรวมถึงการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ

โดยพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9155 กำหนดรูปแบบเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ในบริบทของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management - SBM) โดยกำหนด วัตถุประสงค์ "เพื่อสนับสนุนส่งเสริม ความคิดริเริ่ม เพื่อการพัฒนาโรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ และยั่งยืน"

อ้างอิง: <https://www.dpu.ac.th/ces/upload/km/1393141890.pdf>

คู่มือสิทธิคนพิการ

https://ecard.dep.go.th/nep_all/e-book/dep-welfare1/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%B4%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3.html#p=1

